

Ірина СКЛЯРУК

кандидат економічних наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Ніна ВОВК

студентка 4 курсу
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Власник та керівник будь-якого підприємства, приймаючи рішення, а особливо в умовах невизначеності, може потрапити в зону підвищеного ризику допущення помилки та невідповідностей, зумовлених різними факторами. Тому виникає постійна потреба оперувати даними щодо всіх аспектів фінансово-майнового стану компанії та її діяльності, намагаючись отримати максимально оперативні, точні та достовірні дані.

Оперативність і точність даних – дві протилежні характеристики, якими можна визначити якість зібраної інформації. Для отримання максимально точних даних необхідно приділити достатньо часу для їх збирання, обробки та систематизації. А якщо потрібно максимально оперативні дані, то на їх збір та обробку потрібен певний час, або ж це може відбуватися із порушеннями встановлених правил документообігу та наявності власне підтверджуючих документів чи зазначених в них даних.

Тож перед управлінським персоналом постає питання про застосування такої системи обробки інформації, яка б дозволила отримати якісні дані, при цьому не порушуючи виробничий процес та процедури документообігу.

Стрімкий технологічний розвиток систем обліку, їх осучаснення та новітня технологічна база дозволяє стверджувати, що сучасні інформаційні технології зайняли чільне місце в організації обліку на підприємстві, забезпечують максимальну оперативність внесення та обробки даних з дотриманням вимог законодавства та для задоволення потреб користувачів.

Актуальність теми зумовлено тим, що ефективна організація обліку, зокрема, управлінського обліку на підприємстві, неможлива без застосування сучасних інформаційних технологій та ефективного їх використання, що в свою чергу набуває все більшого значення в процесі управління підприємством.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів програмного забезпечення для управлінського обліку присвячені праці таких дослідників, як: Коваль О.В., Осмятченко В.О., Скрипник С.В., Токар В. В., Франчук І.Б., Шепель І.В. та інші [2, 3, 4, 5, 8]. Проте, подальше удосконалення програмного забезпечення та адаптація до вимог та запитів користувачів зумовлює актуальність даної тематики.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [1].

Тому, враховуючи інтереси внутрішніх користувачів, управлінський облік є невід'ємною частиною функціонування будь-якого підприємства. В сучасних економічних умовах вести управлінський облік неможливо та нераціонально без застосування відповідного сучасного програмного забезпечення. Керівник, від підрозділів підприємства, очікує радикального зменшення затримки часу на введення та обробку даних, підготовку

відповідних звітів, оптимізації та формування надійної фінансової та нефінансової інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Досягнення зазначеної мети та реалізація поставлених завдань буде не можливою без застосування відповідного програмного забезпечення, яке буде враховувати обсяги діяльності підприємства, його специфіку та галузеву відповідність, систему оподаткування, наявність чи відсутність зовнішньоекономічних операцій, можливість здійснення супутніх облікових процедур (облік кадрів, звітність з фінансового моніторингу чи інші специфічні звіти, звітність перед акціонерами та власниками тощо).

Завдяки стандартизованому механізму введення даних, обробки та формування звітності, закріпленому в програмі, забезпечується сполучення правових норм та внутрішніх вимог керівництва і особливостей діяльності підприємства. Програмне забезпечення дозволяє швидко знаходити та аналізувати потрібну інформацію, забезпечувати захист даних від пошкодження та втрат. Грамотно розроблене та адаптоване для конкретного суб'єкта господарювання програмне забезпечення є запорукою ефективного управління. І, навпаки, відсутність достовірних даних може привести до неправильних управлінських рішень і, як наслідок, до серйозних негативних наслідків та збитків.

На українському ринку існує достатньо пропозицій інформаційних продуктів, зокрема, з урахуванням галузевих особливостей діяльності підприємства.

Платформа «1С: Підприємство» вперше з'явилася на ринку в 90-х роках. Перші варіанти програми 1С були створені для автоматизації фінансового обліку. Поступово відбувався її динамічний розвиток, втілювались зміни відповідно до законодавства, а також потреби користувачів. Оновлені версії адаптовувались під різні специфічні задачі та галузі. Згодом «1С» перестала бути не просто обліковою програмою, а скоріше управлінським інформаційним середовищем, що дозволяє обробляти та аналізувати всі дані, які виникають в процесі господарської діяльності різних суб'єктів.

Досить поширеною у використанні іноземними компаніями є система SAP. За допомогою цього програмного забезпечення здійснюється автоматизація діяльності підприємств, що суттєво спрощує процес передачі та обробки даних, шляхом взаємодії з різними структурними одиницями та підрозділами. Інтегруючи функціональні блоки, програмний продукт включає управління, об'єднання та вирішення завдань, пов'язаних з обліком та управлінням фінансами, плануванням та бюджетуванням, відносинами з контрагентами, управлінням персоналом, процесом постачання, виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг), логістикою (SCM), управління ризиками та стратегічним плануванням (GRC), системного адміністрування та контролю даних [6].

Іншою сучасною ERP системою міжнародного рівня є Microsoft Dynamics NAV (Navision). Призначена для використання суб'єктами господарювання малого та середнього бізнесу. Завдяки комплексному поєднанню процесів управління фінансами, виробництва / торгівлі, персоналом, логістикою тощо, застосування програмного продукту дозволяє комплексно управляти бізнес-процесами в єдиній системі та здійснювати планування та бюджетування ресурсів.

Ще однією інноваційною інформаційною системою, яка набула популярності є BAS, в якій враховано досвід автоматизації обліку середнього та великого бізнесу. Очевидною перевагою програми є врахування особливостей обліку в Україні та повна адаптація до вимог законодавчої бази. Приділено увагу питанням безпеки, масштабованості та набору методичного інструментарію, залежно від обраної конфігурації цього професійного інструменту обліковця/менеджера, а також враховано сучасні формати доступу (хмарні та мобільні технології). Використання програми дозволяє управляти ефективністю бізнесу вцілому, оскільки в її основу покладені удосконалені підходи та методики управління [7].

Сучасні програмні продукти автоматизації управлінського обліку є гнучкими системами, що дозволяє їх налаштувати під потреби конкретного підприємства.

В умовах діджиталізації, автоматизація управлінського обліку забезпечує не лише переведення обліку з паперової форми у цифрову, але й побудову нової системи внутрішніх комунікацій навколо облікових процедур. Ефективність роботи і підвищення рівня контролю за фінансово-господарськими операціями не досягається виключно за рахунок цифровізації обліку, а може потребувати зміни і самої вертикалі управління підприємством, що призведе до ефективізації, як власне облікової роботи, так і управління підприємством в цілому.

При розгляді альтернативних рішень та виборі програмного забезпечення значна увага приділяється модульному та інтеграційному забезпеченні бізнес-процесів з максимальною кількістю процесів автоматизованої обробки інформації.

Запропонувати єдиний універсальний підхід до організації системи управлінського обліку, навіть на підприємствах однієї галузі, схожих за масштабом діяльності є досить важко. Обумовлюється це значною кількістю факторів, які впливають на таку систему, зокрема, частина з них знаходяться в площині людського фактору та відповідає звичкам і практиці власників і керівників підприємства.

Враховуючи вищезазначене, одним з результатів цього дослідження є формування результатоцентричного підходу в організації системи управлінського обліку підприємства. Наявність значної кількості діючих програмних забезпечень, а також, враховуючи ситуацію в навколишньому ринковому середовищі та потреби переходу із найбільш вживаного програмного забезпечення на національні аналоги, вимагає від підприємств першим кроком провести ранжування потреб та компромісів всіх учасників управлінського обліку - власників, керівництва, самої бухгалтерії, інших підрозділів тощо.

На основі складеного рангу потреб та компромісів підприємство зможе оцінити прийнятність діючих на ринку програмних продуктів для його потреб. В результаті вибір правильного програмного продукту і компанії-розробника буде осмисленим та спрямованим на результат роботи окремих бізнес-процесів та всього підприємства.

Таким чином, враховуючи фактор мобільного доступу користувачів до програмного забезпечення, обмеження на використання окремих програмних продуктів, а також для забезпечення реалізації ефективної організації управлінського обліку в майбутньому, слід комплексно та системно підходити до оцінки та вибору програм, на основі базових конфігурацій яких можна буде розширити їх модулі та можливості залежно від потреб та специфіки суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Бухгалтерський облік та оподаткування в умовах застосування інформаційних технологій: теорія і практика : монографія / В. О. Осмятченко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. О. Осмятченко ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 393 с.
3. Знамеровська А., Король, С. Інформаційні технології управлінської звітності // Молодий вчений. 2019 №11 (75). С. 496-501. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-107>
4. Коваль О.В. Автоматизація бухгалтерського обліку на сільськогосподарському підприємстві в сучасних умовах // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. № 6. С.136-141.
5. Осмятченко В. О., Токар В. В. Програмне забезпечення бухгалтерського обліку на засадах аутсорсингу // Економіка та держава. 2018. № 5. С. 17–21.

6. Офіційний сайт компанії SAP. URL: <https://www.sap.com> (дата звернення: 13.12.2021).
7. Рішення BAS URL: <https://www.bas-soft.eu/> (дата звернення 13.12.2021).
8. Скрипник С.В., Франчук І.Б., Шепель І.В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах // Економіка та держава. 2020. № 10. С. 39-45.

Чесловас Стяпо ХРИСТАУСКАС
профессор, доктор технических наук, доцент
Каунасский университет прикладных наук
г. Каунас, Литва

АНАЛИЗ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПРИМЕНЯЕМЫЕ В КОМПАНИЯХ ЛИТВЫ

Цифровая трансформация бизнес- процессов и учётно-аналитической деятельности компаний постоянно растут. Поэтому используемые системы бухгалтерского учета в компаниях становятся все более важными. Информационные системы бухгалтерского учета могут обобщать и интегрировать все бизнес процессы компании, от бухгалтерского учета до анализа производства для оптимизации процессов. По утверждению Файтушы и других ученых [1] бухгалтерский учет предоставляет около 80% информации о деятельности любого типа и любого типа юридического лица и оказывает большое влияние на решения пользователей бухгалтерской информации.

В Литве система бухгалтерского учета регулируется на трех уровнях [2] : первое регулирование на уровне бухгалтерского учета регламент, применяемое Законом о бухгалтерском учете, действует для всех видов государственного и частного секторов; второй уровень регулирования бухгалтерского учета включает другие законы, регулирующие подготовку финансовой отчетности; третий уровень регулирования бухгалтерского учета состоит из стандартов бухгалтерского учета предприятий или международных стандартов финансовой отчетности для частного сектора и стандартов бухгалтерского учета и финансовой отчетности для государственного сектора. Следовательно, по мере изменения правовой базы информационные системы бухгалтерского учета также должны адаптироваться к изменениям.

Цель исследования – заключается в том, чтобы рассмотреть и проанализировать аналитические возможности информационных систем бухгалтерского учета, применяемых в компаниях Литвы и предложить рекомендации по их улучшению. Для достижения цели необходимо решить следующие задачи: проанализировать новые тенденции, исследовать возможности и проблемы новых технологий в основном учета для предпринимательства и в учебном процессе, обсудить существующую ситуацию в Литве.

Рассмотрим аналитические возможности бухгалтерских информационных систем, используемых в компаниях Литвы. В настоящее время информационные системы бухгалтерского учета предоставляют более полную и точную финансовую информацию различным заинтересованным лицам для принятия эффективных финансовых решений в своих компаниях. Согласно Al-Okaily и других исследователей [3], информационная система бухгалтерского учета – это система, используемая компаниями для сбора, хранения, управления, обработки, получения и представления своих финансовых данных и